

Advokāts: FID ir jāuzliek par pienākumu veikt objektīvu izmeklēšanu, uz klausot privātpersonu par naudas līdzekļu izcelsmi

Novēršanas likuma piemērošanas procesu Finanšu izlūkošanas dienests (FID) var paplašināt un pakļaut Administratīvā procesa likuma regulējumam, kura ietvaros iestādes - tāpat FID pienākums būtu veikt objektīvo izmeklēšanu, tajā skaitā uz klausīt

privātpersonu par naudas līdzekļu izcelsmi,
aģentūrai LETA sacīja Zvērinātu advokātu
biroja *CersJurkāns* vadītājs un partneris
Olavs Cers.

■ KLAUSIES RAKSTU!

Ja vēlies klausīties rakstu kā audio, spied uz pogas:

AKTIVIZĒT AUDIO

24. aprīlis, 17:44

ZIŅAS

PIEVIENTOT KOMENTĀRU

Viņš sacīja, ka Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums stājās spēkā 2008.gada 13.augustā, un tajā līdz šim izdarīti 18 grozījumi. 2018.gadā un 2019.gadā izdarītie likuma grozījumi ir pagrieziena punkti noziedzīgi iegūtu līdzekļu apkarošanas jomā Latvijā.

Advokāts minēja, ka Novēršanas likuma subjektu loks šobrīd ir noteikts ļoti plašs, piemēram, gan kredītiestādes un finanšu iestādes, gan ārpakalpojuma grāmatveži un zvērināti revidenti, zvērināti notāri, zvērināti advokāti, parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēji un pat maksātnespējas procesa

administratori. Likuma subjektu pienākums ir novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma un proliferācijas finansēšanu.

Viens no veidiem, kā sasniegt šo mērķi, ir ziņot par aizdomīgiem darījumiem, aizdomīgiem naudas līdzekļiem un citiem likuma pārkāpumiem speciāli šim nolūkam izveidotajai FID.

Viņš pauda viedokli, ka diemžēl praksē nereti ir vērojama kļūdaina pieeja Novēršanas likuma piemērošanā, liekot vienlīdzības zīmi starp nenoskaidrotas izcelsmes naudas līdzekļiem un noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem, kaut arī teorētiskā līmenī šādu līdzekļu savstarpēja nošķiršana ir diezgan skaidra. Proti, nenoskaidrotas izcelsmes līdzekļi ir iemesls satraukumam, aizdomām, papildus paskaidrojumu pieprasīšanai, ziņošanai atbildīgajām iestādēm - tā ir viena no būtiskām iespējamās noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas pazīmēm, kas definēta gan nacionāla, gan starptautiska līmeņa dokumentos. Savukārt par noziedzīgi iegūtiem līdzekļi atzīstami tad, ja ir pierādīta to saistība ar konkrētu predikatīvo noziedzīgo nodarījumu. Šāda pierādīšana ir iespējama tikai tiesā.

"Diemžēl praksē šis dalījums ir būtiski izplūdis, faktiski par noziedzīgi iegūtiem atzīstot visus tos līdzekļus, kuru izcelsmi to īpašniekam nav izdevies pierādīt," sacīja Cers.

Viņš pauda viedokli, ka FID, piemēram, pēc kredītiestādes ziņojuma pieņem lēmumu par finanšu līdzekļu iesaldēšanu, tad šo līdzekļu īpašniekiem sniegt paskaidrojumus FID nav praktiskas nozīmes, kaut arī teorētiski tas ir iespējams, jo FID šo personu neuzklausa un lietu pēc būtības neskata, bet vadās tikai no Novēršanas likuma subjekta iesniegtās informācijas un pašas savāktā materiāla, kas personai netiek atklāts.

"Protams, ka līdzekļu īpašnieks tam nelabvēlīgu FID lēmumu formāli drīkst pārsūdzēt Ģenerālprokuratūrā. Taču arī tam nav nekādu racionālu seku, jo tajā laika posmā, kamēr Ģenerālprokuratūra sūdzību izvērtē, FID materiālus jau ir pārsūtījis policijai kriminālprocesa uzsākšanai. Turklāt nav zināms neviens gadījums, kad Ģenerālprokuratūra būtu atcēlusi FID lēmumu par finanšu līdzekļu iesaldēšanu," uzsvēra Cers.

Advokāts norāda, ka policija teju automātiski visos šādos gadījumos uzsāk kriminālprocesus un naudas līdzekļi tad jau tiek arestēti kriminālprocesa ietvaros ar tiesas lēmumu. Jāatzīmē, ka visa šī procedūra notiek, pirms kāds vispār ir uzklusojis līdzekļu īpašnieka viedokli. "Policija ir pirmā un vienīgā vieta, kurā naudas īpašnieks beidzot var sākt kaut ko pierādīt," teica advokāts.

Valsts policijā atklājas nākamā problēma, jo arestēto līdzekļu īpašniekam netiek paskaidrots, kas viņam būtu jāpierāda. Proti, naudas īpašniekam netiek dota iespēja kvalitatīvi aizstāvēties pret izvirzītajām apsūdzībām, jo tās viņam nav pilnā apmērā zināmas. Šajās lietās liela nozīme ir procesa virzītāja kompetencei un izpratnei par problēmu.

Advokāts nevar noliegt, ka atsevišķos gadījumos procesa virzītājs paziņo naudas līdzekļu īpašniekam par šaubu cēloni, sniedz informāciju par laika periodu vai darījumu. Taču lielākoties šie paziņojumi parasti ir saturiski ierobežoti, un naudas līdzekļu īpašniekam nav iespējams konstatēt, tieši kādi dokumenti vai cita informācija ir procesa virzītāja pārliecības pamatā.

Papildus tam saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 627.pantu tiek uzsākts process par noziedzīgi iegūtu mantu. Sākotnēji tiek ierosināts kriminālprocess saskaņā ar Krimināllikuma 195.pantu "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana", taču tas parasti ieilgst, tāpēc procesa virzītājam ir tiesības no tā nodalīt atsevišķu "ātro procesu" par noziedzīgi iegūtu mantu. "Ātrais process" pretstatā pamatprocesam tiek realizēts ļoti strauji

vienīgi par noziedzīgi iegūtas mantas atsavināšanu, kā rezultātā iesaldētie līdzekļi nonāk valsts īpašumā, kaut arī pamatprocess vēl turpinās.

Visbeidzot, Cers norāda, ka Latvijas Kriminālprocesa likuma 627.pantā ir sacīts, ka procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietā esošie materiāli ir izmeklēšanas noslēpums. Ar tiem drīkst iepazīties procesa virzītājs, prokurors un tiesa, bet pats naudas īpašnieks vai tā aizstāvis, kuram jāuzstājas tiesā, ar lietā esošiem materiāliem var iepazīties tikai ar procesa virzītāja atļauju un viņa noteiktajā apjomā.

Šī iemesla dēļ tiesnesim un kriminālprocesa virzītājam ir pieejami visi lietas materiāli, taču naudas īpašniekam tie nav pieejami - viņš var vienīgi lūgt procesa virzītāju, lai ļauj ar tiem iepazīties, bet var saņemt arī atteikumu. Līdz ar to izveidojas situācija, kurā naudas īpašnieks stājas tiesas priekšā, tā arī nezinot, kas tieši viņam tiek pārņemts, kādi lietā ir pierādījumi un viņš vispār nevar aizstāvēties.

Advokāts norāda, ka FID ir jāuzliek par pienākumu veikt objektīvu izmeklēšanu, uzklusot privātpersonu par naudas līdzekļu izcelsmi. Savukārt privātpersonai administratīvā procesa ietvaros jādod iespējas no pirmās dienas iepazīties ar lietas materiāliem un palīdzēt veikt iestādei objektīvu izmeklēšanu par naudas līdzekļu izcelsmi, un tikai tādā gadījumā, ja šī administratīvā procesa ietvaros tiek konstatēts, ka naudas līdzekļi ir nevis nenoskaidrotas izcelsmes, bet, iespējams, noziedzīgi iegūti līdzekļi, lieta tiek nodota valsts policijai jautājuma lemšanai par kriminālprocesa uzsākšanu.

Pēc Cera domām - šāda procedūra ļautu gan FID, gan citiem Novēršanas likuma subjektiem jau savlaicīgi nošķirt nenoskaidrotas izcelsmes naudas līdzekļus no noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem, turklāt dodot privātpersonai iespēju pašai

jau no procesa pirmās dienas aktīvi iesaistīties naudas līdzekļu izcelsmes pierādīšanā, kas šobrīd ir iespējams, tikai uzsākot kriminālprocesu, ar visiem no tā izrietošajiem ierobežojumiem.

Ieteikt

SEKO MUMS

Seko līdzī portāla Diena.lv jaunākajām ziņām arī sociālajos tīklos!

ZIŅAS E-PASTĀ

Saņem Diena.lv aktuālās ziņas e-pastā!

E-pasta adrese

PIERAKSTĪTIES

